

CREDIT AND MODULAR SYSTEM ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL AND TRAINING PROCESSES AT HIGH SCHOOLS OF UKRAINE (FOR EXAMPLE, LESSONS OF PHYSICAL EDUCATION OF SWIMMING SPECIALIZATION AT KNUCA)

Stanislav KANISHEVSKYI, Yuiry CHOVNJUK, Igor ROSSIPCHJUK

Kiev National University of Construction and Architecture

Abstract. The credit and modular system organization of the educational and training processes at high schools of Ukraine are proposed and discussed. One may use the experience of the swimming specialization of the chair of physical education and sport of KNUCA.

Key words: credit and modular system, training processes, high schools.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “МУЗИЧНО-РИТМІЧНЕ ВИХОВАННЯ”, ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Галина ШАНДРИГОСЬ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Постановка проблеми. Подальші соціально-економічні і політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження її у цивілізоване світове співтовариство неможливі без структурної реформи системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності фахівців.

На сучасному етапі становлення нашої держави перед вищою школою постало завдання підготовки таких спеціалістів фізичної культури, які б мали вагому ціну на ринку праці. Вирішення цієї проблеми потребує підвищення уваги до самостійної роботи студента, розробки нових технологій навчання та контролю знань, які б забезпечували виховання майбутнього вчителя фізичної культури у напрямку набуття ним необхідних професійних знань, умінь та навичок [5].

Освітні системи в будь-якій країні світу повинні сприяти реалізації основних завдань соціально-економічного та культурного розвитку суспільства. Однією із передумов входження вищої освіти до єдиної Європейської зони є реалізація Україною ідей Болонського процесу [1]. Основою входження українських вузів у європейський освітній простір є розробка і долучення до системи перезарахування кредитів ECTS (Європейська кредитно-трансферна система) [3]. Вони відображають кількість роботи, якої вимагає кожен блок дисципліни відносно загальної кількості роботи, необхідної для завершення повного року академічного навчання у закладі, зокрема лекції, практична робота, семінари, консультації, виробнича практика, самостійна робота—у бібліотеці чи вдома, екзамени, дипломний проект,

кваліфікаційна робота і виробнича практика або інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням. ECTS, таким чином, базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами [1, 7, 8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. По новому у світлі приєднання до Болонської конвенції розглядаються питання підготовки нової плеяди вчителів, знання і уміння яких повинні забезпечити конкурентоспроможність освіти на світовому ринку освітніх послуг.

Аналіз наукових джерел виявив широкий інтерес зарубіжних та вітчизняних фахівців до означеної нами проблеми А. Barblan, 1999 [9]; Haug Guy, 2000 [10]; М.К. Ван дер Венде, 2000 [2]; О.В. Долженко, 2000 [3]; В.С. Журавський, М.З. Згуровський, 2003 [4]; В.Г. Кремень, 2003 [5]; М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин, 2003 [1] та інші.

Досвід впровадження освітніх систем напрацьований у багатьох спеціально-профільюючих дисциплінах, однак використання вказаних систем навчання у процесі інтеграції національної системи освіти у Болонський процес при викладанні спортивно-педагогічних дисциплін вивчено недостатньо (А.В. Огнистий, 2004). Виходячи із вище зазначеного, ми присвятили своє дослідження розробці структури предмету “музично-ритмічне виховання” відповідно до вимог Болонської конвенції.

Дослідження проводилось відповідно до теми 2.3.6. Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2001-2005 р.р., Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України “Теоретико-методологічне обґрунтування кадрового забезпечення сфери оздоровчої фізичної культури”.

Формулювання цілей статті. Метою нашого дослідження було розробити та теоретично обґрунтувати структуру навчального курсу “музично-ритмічне виховання” за вимогами Болонської конвенції, виділити змістові модулі предмету “музично-ритмічне виховання” та розробити технологію їх оцінювання. *Із методів* дослідження ми використовували вивчення літературних джерел і документальних матеріалів та теоретичний аналіз і синтез.

Результати дослідження. У процесі вивчення літературних джерел і документальних матеріалів була отримана інформація про стан питання, що розглядається. Особлива увага приділялася вивченню постанов, інструкцій і нормативних документів, що стосуються проблеми інтеграції у єдиний європейський освітній простір та публікацій авторів, які стосуються проблеми удосконалення процесу фізичного виховання студентів.

Теоретичний аналіз і синтез застосовувалися нами із метою вибору теми дослідження, визначення його концепції. За допомогою теоретичного аналізу і синтезу були розглянуті та класифіковані складові структури предмету “музично-ритмічне виховання”.

З переходом на нову систему підготовки фахівців з фізичного виховання постає нове завдання з модифікації навчальних програм до вимог, що висуваються Болонською конвенцією про загальний європейський освітній простір. Першим кроком модифікації навчального процесу до європейських вимог є розробка загальної структури предмету (табл. 1).

Весь курс складається із змістових модулів, які формують зміст навчальної програми з музично-ритмічного виховання (табл. 2).

Таблиця 1

Опис предмету навчального курсу “музично-ритмічне виховання”

Курс: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2.</p> <p>Модулів: 3 — аудиторна, індивідуальна, самостійна.</p> <p>Змістових модулів: 10: відвідування занять, теоретичний—на аудиторних заняттях, практичний—на аудиторних заняттях, контрольний, індивідуальні заняття у поза навчальний час, теоретичний під час індивідуальних занять, практичний під час індивідуальних занять, індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ), самостійні заняття з музичально-ритмічного виховання, теоретичний під час самостійних занять (опрацювання додаткової літератури).</p> <p>Загальна кількість годин: 64.</p> <p>Тижневих годин: 4.</p>	<p>Шифр та назва напряму (0101 «Педагогічна освіта»)</p> <p>Шифр та назва спеціальності (6.010100 «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізичне виховання»)</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр</p>	<p>Обов'язковий курс.</p> <p>Рік підготовки: 1.</p> <p>Семестр: 1.</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): 2 год.</p> <p>Практичні: 30 год.</p> <p>Самостійна робота: 16 год.</p> <p>Індивідуальна робота: 16 год. (під керівництвом викладача)</p> <p>Вид контролю: залік 1 — семестр.</p>

Таблиця 2

Змістові модулі з предмету “музично-ритмічне виховання”

Модуль I	Аудиторна робота	ЗМ _{1а}	Теоретичний блок
		ЗМ _{2а}	Практичний блок
		ЗМ _{3а}	Заняття з музичально-ритмічного виховання (лекція, практичні)
		ЗМ _{4а}	Контрольні заходи (залік)
Модуль II	Індивідуальна робота	ЗМ _{1і}	Індивідуальні заняття з музичально-ритмічного виховання в поза навчальний час
		ЗМ _{2і}	Теоретичний блок
		ЗМ _{3і}	Практичний блок
		ЗМ _{4і}	ІНДЗ
Модуль III	Самостійна робота	ЗМ _{1с}	Самостійні заняття з музичально-ритмічного виховання
		ЗМ _{2с}	Теоретичний блок (опрацювання додаткової літератури)

Модуль I Аудиторна робота. Під час аудиторних занять студенти отримують знання і уміння з основних розділів музично-ритмічного виховання. Модуль включає теоретичні заняття, практичні заняття, відвідування занять та контрольний захід, яким завершується модуль.

Модуль II Індивідуальна робота. Індивідуальна робота проводиться під керівництвом викладача зі студентами, які мають низький чи нижче середнього рівень знань. На цих заняття деталізується інформація про розділи, які вивчаються на основному аудиторному занятті. Модуль включає індивідуальні заняття з музично-ритмічного виховання у поза навчальний час, теоретичні заняття, практичні заняття та виконання студентами індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Модуль III Самостійна робота. Самостійна робота включає виконання студентами елементів програмового матеріалу самостійно, робота в інформаційній

мережі та з літературою. Спеціально для полегшення навчання студентів нами розроблені інтерактивні курси, які вміщені в загально університетську мережу та доступні з будь якого університетського комп'ютера. Студенти, які мають змогу користуватись світовою мережею INTERNET, можуть так само скористатись даним методичним інтерактивним забезпечення.

Відповідно до стандарту ECTS ми розробили структуру залікового кредиту курсу (табл. 3), яка включає теми змістових модулів і відповідну кількість годин, відведених на кожен вид роботи.

Таблиця 3

Структура залікового кредиту курсу

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійну роботу	Індивідуальну роботу
Змістовий модуль I. Теоретичний блок				
Тема 1. Загальні поняття музикально-ритмічного виховання	1	***	***	***
Тема 2. Основи музикальної грамоти	1		***	
Змістовий модуль II. Практичний блок				
Тема 1. Хореографічні вправи	***	28	***	***
Тема 2. Танцювальні кроки	***		***	
Тема 3. Різновиди стрибків	***		***	
Тема 4. Танці	***		***	
Тема 5. Вправи з предметами	***		***	
Змістовий модуль III. Відвідування занять (лекція, практичні)				
Змістовий модуль IV. Контрольні заходи (залік)				
Тема 1. Задача залікових вимог	***	2	***	***
Змістовий модуль V. Відвідування індивідуальних занять в поза навчальний час.				
Змістовий модуль VI. Теоретичний блок				
Тема 1. Засоби музикально-ритмічного виховання	***	***	***	4
Змістовий модуль VII. Практичний блок				
Тема 1. Різновиди бігу	***	***	***	3
Змістовий модуль VIII. ІНДЗ				
Тема 1. Написання творчих робіт	***	***	***	9
Змістовий модуль IX. Самостійні заняття				
Тема 1. Танці	***	***	6	***
Змістовий модуль X. Теоретичний блок				
Тема 1. Опрацювання додаткової літератури	***	***	10	***
Всього годин:	64	2	30	16

Нижче ми наводимо систему нарахування балів студентам за кожен вид роботи із дисципліни “музично-ритмічне виховання” (табл. 4).

Важливим моментом у впровадженні ідей Болонського процесу є визначення єдиних вимог до оцінювання студентів. Більшість європейських країн учасниць Болонського процесу мають різні системи оцінювання. Тому, постає закономірне питання: як привести всі системи оцінок до єдиного спільного знаменника. Європейським освітнім співтовариством запропоновано визначити рівні успішності за допомогою літер. Тобто незалежно від бальної системи оцінки переводити у рівні відмінно, добре, задовільно і так далі, у відповідні літерні символи. Такий підхід сприятиме мобільності і зніме протиріччя у національних оціночних системах по відношенню до загальної європейської.

Таблиця 4

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модуль 1 Аудиторна робота				Модуль 2 Індивідуальна робота				Модуль 3 Самостійна робота		Сума
ЗМ _{1а}	ЗМ _{2а}	ЗМ _{3а}	ЗМ _{4а}	ЗМ _{1і}	ЗМ _{2і}	ЗМ _{3і}	ЗМ _{4і}	ЗМ _{1є}	ЗМ _{2є}	
За кожен підпункт теми нараховується 0,5 бала (8×0,5=4 бала)	За кожен підпункт (елемент) теми нараховується 1 бал, а за танець—5 балів (31×1)+(2×5)=41 бал.	За кожне відвідане аудиторне заняття нараховується 1 бал (16×1=16 балів).	Виконання 1 залікового завдання оцінюється у 5 балів.	За кожен підпункт теми нараховується 0,5 бала (4×0,5=2 бала).	За кожен підпункт (елемент) теми нараховується 1 бал (6×1=6 балів).	За кожне ІНДЗ нараховується 2 бала. Обов'язково вимогою є написання мінімум 3 ІНДЗ (2×3=6 балів).	За кожне відвідане індивідуальне заняття нараховується 1 бал (8×1=8 балів).	За кожен танець нараховується 5 балів (2×5)=10 балів).	За самостійне опрацювання додаткової літератури нараховується 2 бала.	100 балів
• бали	41 бал	16 балів	5 балів	2 бали	6 балів	6 балів	8 балів	10 балів	2 бали	

Примітка: під час оцінювання елементів, танців і залікового завдання враховуються як правильне виконання.

Нами впроваджена стобальна система оцінки змістових модулів з музично-ритмічного виховання і шкала їх переведення у стандарт ECTS:

90–100 балів — *відмінно* (A);

75–89 балів — *добре* (BC);

60–74 балів — *задовільно* (DE);

35–59 балів — *незадовільно* з можливістю повторного складання (FX);

1–34 балів — *незадовільно* з обов'язковим повторним курсом (F).

У подальшому планується розробити практичні та методичні рекомендації щодо покращення показників, які відстають із врахуванням специфіки підготовленості студентів.

Висновки

Висновуючи вище викладене, слід зазначити, що перехід національної освітньої системи на рейки європейської вимагає переосмислення ключових положень формування змісту навчальних предметів та технології їх оцінювання.

Музично-ритмічне виховання, як навчальний предмет у своїй структурі повинен включати аудиторний модуль, модулі самостійної, індивідуальної та наукової робіт, які заповнюються змістовими модулями.

3. Технологія оцінки змістових модулів дасть змогу підвищити інтерес до оцінювання особистих досягнень і систематичних занять.

Література

1. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: ТДПУ, 2003. – 56 с.
2. Ван дер Венде М.К. Болонская декларация: расширение доступности и повышение конкурентоспособности высшего образования в Европе // Высшее образование в Европе. – 2000. – № 3. – Том XXV.
3. Долженко О.В. Сорбонская и Болонская декларации: Информация к размышлению... // Вестник высшей школы: Alma mater. – 2000. – № 6.
4. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003. – 200 с.
5. Кремень В.Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація // Дзеркало тижня. – № 48 (473). – 13-19 грудня 2003.
6. Матеріали науково-практичного семінару "Кредитно-модульна система підготовки фахівців у контексті Болонської декларації". – Львів: "Львівська політехніка", 21-23 листопада 2003. – 111 с.
7. Реформа высшего образования в Нидерландах // Голландский институт в Санкт-Петербурге: <http://www.holinst.spb.ru>.
8. Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. Болонський процес у фактах і документах. – Тернопіль: ТДПУ, 2003. – 52 с.
9. Barblan A. The Sorbonne Declaration – Follow-Up and Implications: A Personal View. – Geneva: AEU/CRE, 1999. {Сорбонська декларація—реалізація і значення: особистий погляд}.
10. Haug Guy. Trends and Issues in Learning Structures in Higher Education in Europe. – Bonn, HRK, 2000. – 77 p. {Перспективи і проблеми навчаючих структур у вищій освіті Європи}.

FEATURES OF TEACHING OF AN EDUCATIONAL COURSE "MUSICAL-RHYTHMIC EDUCATION", ACCORDING TO THE REQUIREMENTS OF INTEGRATION OF UKRAINE IN THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE

Galyna SHANDRYGOS

Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk

Abstract. In the publication the questions of structure of course open up musical-rhythmic education for the students of higher educational establishments of pedagogical type in the light of European integration.

Key words: course open up musical-rhythmic education, students of higher educational, of European integration, ECTS.
